

вно застосовуємо комп'ютерну навчально-контролюючу програму з урології, яка дає можливість об'єктивізувати та прискорити контроль знань.

Для ефективної самостійної підготовки співробітники кафедри створили методичні розробки, навчальний посібник (під грифом ЦМК МОЗ України); матеріали для самопідготовки викладені на сайті академії.

Застосування технічних засобів навчання та контролю дозволяють оптимізувати, швидше засвоїти необхідні знання і залишають більше часу для практичної роботи, але не можуть замінити традиційного спілкування з викладачем та хворими і тому повинні використовуватися лише як один із багатьох методів комплексної підготовки.

Отже, застосування інноваційних технологій у навчанні дозволяє оптимізувати навчальний процес і якісно готувати майбутніх фахівців в умовах реформування вищої медичної освіти.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Ткаченко П.І., Гуржій О.В., Білоконь С.О., Лохматова Н.М.

Сучасна освіта має бути спрямована насамперед на підготовку фахівця, спроможного нести відповідальність за свої професійні здібності та здатного утвердити себе в умовах конкуренції на ринку праці. Тому мета професійної освіти і навчання полягає в підготовці компетентних фахівців, які володіють певними мануальними вміннями і практичними навичками. На превеликий жаль, традиційні форми та методи підготовки лікарів не завжди повною мірою відповідають сучасним вимогам ринку праці та не можуть забезпечити випереджувальний характер професійної підготовки.

Тому сучасний стан медичної освіти в Україні характеризується деяким відступом від тоталітарної уніфікації та стандартизації педагогічного процесу, вагомим переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці. Інтенсивне реформування вищої школи в країні вимагає нових шляхів трансформування освітнього процесу і одним із його проявів є запровадження інновацій у педагогічні технології, що передбачає якісно нові перетворення як самого педагогічного процесу в цілому, так і його складових, та істотно сприяє підвищенню його ефективності.

Вимоги до педагога вищого навчального закладу знаходяться в постійному розвитку, що відображається в розширенні професійних функцій, засвоєнні нових видів знань, удосконаленні індивідуальної діяльності, застосуванні новітніх технологій та вмінні донести це широкій студентській аудиторії через лекційний матеріал і практичні заняття.

Мета, завдання і структура навчальної лекції обумовлені організацією навчального процесу, контингентом слухачів, актуальністю, проблемністю тематики. Згідно з програмою і навчальним планом викладання дитячої хірургічної стоматології у ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» проводиться на IV та V курсах стоматологічного факультету. Кількість відведених для лекцій годин складає на IV курсі 8, а на V курсі – 18. З урахуванням такої незначної кількості лекційного матеріалу ми провели ряд відповідних організаційних та навчально-методичних змін як у підготовчий період, так і безпосередньо під час читання лекційного курсу. Вони загалом стосуються таких положень: щорічний перегляд тематичних планів лекцій; висвітлення окремих проблемних питань у кожному розділі дисципліни; інтенсифікація читання лекцій; вища технічна забезпеченість та ілюстративність лекційного матеріалу.

Складаючи тематичні, календарні плани лекцій, ми щорічно вносимо суттєві корективи, скорочуємо або розширюємо окремі підрозділи теми з урахуванням новітніх навчально-методичних та наукових розробок.

Основним завданням лектора є викладання не всієї суми фактів із того чи іншого розділу дитячої хірургічної стоматології, а вибір головного, що складає його основу, створюючи передумови для подальшого засвоєння і поглиблення знань на практичних та семінарських заняттях. Проте в лекції, на нашу думку, обов'язково має бути представлена як базисна, так і сучасна інформація, відповідні доповнення щодо нових поглядів на етіопатогенез, діагностику та лікування хірургічних хвороб щелепно-лицевої ділянки в дітей. Інколи з багатьох питань розділу в лекції висвітлюються лише проблемні напрямки або детально викладаються окремі положення, при опрацюванні яких на практичних заняттях у студентів виникали певні труднощі.

Під час лекції викладач не тільки подає матеріал у найбільш сучасній та динамічній формі, враховуючи попередню обізнаність та рівень професійної ерудиції студентів на даний період навчання, а і відповідає на запитання найбільш допитливих слухачів у кінці

лекції, тобто існує зворотний зв'язок «лектор-студент». Зазвичай студенти із задоволенням відвідують такі лекції, оскільки на них не відбувається дублювання матеріалу підручника. Інколи лекції передують практичне заняття за аналогічною темою. На наш погляд, це виграшний варіант, тому що підготовка до таких лекцій вимагає постійного самовдосконалення, насамперед від викладача, та й для студентів коефіцієнт засвоєння матеріалу буде значно вищим, ніж за методики «сліпого» прослуховування.

Зі студентами V курсу є можливість застосування найновіших форм викладання, так званих дискусійних лекцій. Зрозуміло, що введення таких лекцій у практику потребує вміння від студентів працювати самостійно та добрих навичок спілкування, але цей варіант сприйняття підходить не для кожної аудиторії і можливий з окремих тем, наприклад, «ВІЛ-інфекція в стоматології», «Хронічна одонтогенна інфекція». Ці обставини продиктовані тим, що у вищому навчальному закладі навчаються студенти з різними рівнями базових знань, практичних умінь і навичок. Важливим моментом є наявність у студентів стимулу та мотивації підготуватися до такої лекції заздалегідь і, звісно, майстерність лектора зацікавити слухачів. Натепер за відомих принципів навчання та тривалості лекції проведення їх у такому аспекті видається досить проблематичним.

Інтенсифікація лекційного курсу передбачає, що протягом кожної лекції за той же проміжок часу викладач кафедри планують висвітлення більшої кількості питань з окремих тем, ніж у попередніх. Але така інтенсифікація неможлива без технічного переоснащення, широкого використання різних засобів, чіткої, відпрацьованої по хвиликах методики читання з реалізацією можливостей усіх заходів.

Усі лектори кафедри пропонують студентам мультимедійну презентацію лекції. Відомо, що навчальний матеріал найкраще засвоюється протягом першої години, є також вагомі аргументи щодо сприйняття інформації через зоровий і слуховий аналізатори. За допомогою зору слухач сприймає 90% усього матеріалу, а мультимедійна презентація лекції – це беззаперечний педагогічний спосіб для ефективного зв'язку лектора з аудиторією. Цей метод не відкидає, а поєднує традиційне навчання і практики використання «технізованих» носіїв, сучасних комп'ютерних технологій та засобів візуалізації. Тим самим створюються важливі передумови суттєвого підвищення рівня як теоретичної, так і практичної підготовки майбутніх лікарів.

Насамперед демонстрація фільмів у DVD-форматі широко застосовується під час викладання питань загального та місцевого знеболювання тканин щелепно-лицьової ділянки, оперативних методик усунення вроджених вад розвитку обличчя у дітей. Але ми надаємо перевагу самостійно створеним фільмам. По-перше, це вимагає мінімальних матеріальних затрат, по-друге, викладач, який працює над фільмом, створює його відповідно до робочої навчальної програми, а по-третє, найважливіше те, що студенти, які зайняті безпосередньо в роботі над фільмом, краще засвоюють те, що вони вивчили. Підготовка ж сценарію може окремо розглядатися як форма контролю знань і умінь, як високий рівень самостійної дослідницької роботи.

Доречно зазначити, що застосування відеоматеріалів на лекції має високу результативність, але бажаний результат може бути досягнутий лише тоді, коли відеотехнологія застосовується в комплексі з іншими методами.

Отже, такий підхід до викладання лекцій студентам стоматологічного факультету створює передумови для кращого засвоєння матеріалу, потенціє слухачів до самовдосконалення, суттєво підвищує рівень їхньої теоретичної і практичної підготовки. Завдяки запровадженню новітніх способів викладання навчального матеріалу педагогічний процес набуває нових якісних характеристик і потребує від лектора постійного вдосконалення. Інновації ж виступають провідним фактором розвитку вищої освіти, а їх управління є предметом системної та цілеспрямованої діяльності лікарів.

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ З ПРОПЕДЕВТИКИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Ткаченко П.І., Дьоміна К.Ю.

*Важлива не кількість знань, а їхня якість.
Можна знати дуже багато, не знаючи найпростішого.
Лев Толстой*

Сучасна епоха – це перехід до життя з необмеженим доступом до інформації, запровадження нових інноваційних та креативних технологій навчання. Сучасний лікар має бути самодостатньою, демократичною, інноваційною особистістю; вміти використовувати отримані теоретичні знання на практиці, користуватися новітніми технологіями. Ви-